

Het project Democratisering en medezeggenschap

De manier waarop de medezeggenschap van het personeel en de studenten in de WUB was geregeld geldt voor menigeen nog steeds als een hoogtepunt in de geschiedenis van de democratisering van de Nederlandse Universiteiten. Voor anderen was het eerder een dieptepunt in het functioneren van de universiteit als onderwijs- en onderzoeksinstelling. Rond de WUB zijn nogal wat mythen ontstaan zowel in positieve als in negatieve zin. De Commissie vond het belangrijk om te onderzoeken hoe het in de praktijk met het democratisch gehalte stond en eveneens welke beperkingen daarvan mogelijk uit zijn gegaan op het functioneren van de universiteit.

De commissie D&D is tijdens haar gesprekken op de UvA in eerste instantie terecht gekomen bij de huidige vertegenwoordigers van studenten en personeel. Op de verschillende faculteiten is gesproken met (delegaties van) studenten en ondernemingsraden. Een groot aantal knelpunten in dit rapport zijn opgetekend naar aanleiding van deze gesprekken.

Vervolgens heeft de commissie een samenvatting laten maken van de evaluatiestudies die in de loop van de jaren van de WUB en de MUB zijn gemaakt. Dit met de bedoeling om op een wat meer afstandelijke manier de aan beide wetten toegeschreven voor- en nadelen te vergelijken¹.

Het project werd op 20 april 2016 afgerond door een conferentie met medewerkers en studenten die in de voorafgaande jaren ervaringen in medezeggenschapsraden hebben opgedaan. Deze conferentie werd bezocht door ruim 70 deelnemers. Het ochtenddeel bestond uit een presentatie en discussie naar aanleiding van het voornoemde rapport. In verschillende ronden gingen de deelnemers daarna aan de slag met het benoemen van knelpunten, maar de focus lag op het vinden van oplossingen².

Samenvatting bevindingen

Na invoering van de MUB zijn er verschillende evaluaties³ geweest van beide wetten. De tijden waarin deze wetten van kracht waren verschilden in veel opzichten en het daarom is het lastig om hun invloed vast te stellen. Bovendien verschilden de onderzoeksvragen, de methoden en de aggregatieniveaus (lokaal vs. landelijk).

De evaluaties van beide wetten afzonderlijk geven echter wel een beeld van de positieve en negatieve punten van beide wetten. Zo leidde de invoering van vakgroepen door de WUB ertoe dat de macht van de hoogleraren verminderde, tot tevredenheid bij de rest van het wetenschappelijk personeel. Op faculteits- en centraal niveau was het beeld anders en werd de WUB vooral geassocieerd met trage besluitvorming. En hoewel de WUB zorgde voor een grote openheid en openbaarheid, bestonden er zorgen over het draagvlak van de bestuurlijke lagen onder de *demos* en was er sprake van een zeer beperkte participatie. Vrijwel alle evaluaties van de WUB, die deze problemen indertijd aangekaart hebben, concludeerden dat verbeteringen wenselijk waren maar dat in essentie de wet niet behoefte te worden veranderd.

---

¹ Deze studie tref je hier aan

² Een volledig verslag van dit project is hier te vinden

³ Zie voor de WUB onder andere Gewubt en gewogen (1979), en voor de MUB Bezinning op de MUB (2001); MUB, een echte evaluatie (2002); Gezonde Spanning (2005) en Sophokles (2013). Te verkrijgen middels een bericht aan de Commissie via info@commissiedd.nl

Het was vooral het perspectief op versnelling van de besluitvorming dat ertoe leidde dat velen de MUB omarmden. Of deze versnelling daadwerkelijk heeft plaatsgevonden valt niet te zeggen en als er al sprake van is, is het onzeker of deze aan de MUB kan worden toegeschreven. De evaluaties van de MUB leggen eveneens de nodige problemen bloot. Zo vervangt de MUB zeggenschap vanuit de academische gemeenschap door medezeggenschap. De effectiviteit daarvan hangt in hoge mate af van de medewerking van het bestuur. Communicatie en informatievoorziening zijn veel genoemde knelpunten. Ook blijkt het vaak problematisch dat de medezeggenschap onderling op veel verschillende niveaus en/of geledingen verdeeld is en te weinig onderling samenwerkt. Door de snelle wisseling van ledenbestanden in de medezeggenschap is het daarnaast moeilijk de continuïteit en het kennisniveau te waarborgen.

De conferentie is om twee redenen van groot belang geweest. In de eerste plaats leverde ze een aanvulling en bevestiging op van het beeld dat de Commissie inmiddels had gekregen van de problemen met de medezeggenschap (hoofdstukken 2 en 3). Opvallend is dat een aantal van deze knelpunten makkelijk oplosbaar lijkt en deel van deze oplossingen kwamen tijdens de conferentie ook naar voren. Het is dan zijn dan ook vaak de onderhuidse spanningen binnen de medezeggenschap en wantrouwen tussen besturen en leden van de medezeggenschap die ervoor zorgen dat problemen eerder escaleren dan dat ze worden opgelost.

Tijdens de conferentie kwamen achter ook de nodige stemmen op voor een ingrijpende verandering van het systeem van medezeggenschap. Hierbij werd enerzijds teruggerepen op de radenstructuur onder het regime van de WUB en de wenselijkheid van decentralisering. Maar ook nieuwe vormen van inspraak en meebesturen, zoals Het Nieuwe Initiatief werden besproken.

Deze conferentie heeft bijgedragen aan het uitkristalliseren van de idee dat de Commissie een onderscheid zou moeten maken tussen verbetermaatregelen die op korte termijn tot (kleine) successen kunnen leiden en een veranderperspectief voor de langere termijn. Dit heeft zijn weerslag op het rapport.